

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XVI. Defectus boni exempli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT XVI.

Defectus boni exempli.

FErè enim omnium oculi in Superiore versantur, & dux ille suis vt ad virtutem, ita ad vitia est; pronique maximè iuniores sunt in Superioris imitationem; manentque hæc viua morum illorum exemplaria in omnem etiam aetatem impressa menti; & transeunt in posteritatem, tanquam morum regulam: vt religiosè ille viuere videatur, vocationemque explese, qui Superiorem moribus refert, dictaque factaque illius exprimit, eo etiam magis, quo propius ad illum accesserit. Præclare Nazianzenus, *Neque enim vel indelebilem*

Ap. 2. *tincturam pannus, vel foetidum aut suauem odorem res admota ita facile contrahunt, vel exiitibus quidam vapor tam facile in aërem diffunditur, ac per aërem animantia occupat (quod quidem pestis est & appellatur) quam subditi Antistitis improbitate celerrimè impleri solent, & quidem multo facilius quàm virtute.*

Quo grauior reddenda ratio Superioribus erit, cum non ignorent, dicta factaque sua in exemplum & imitationem posita; nec quicquam in sequelam efficacius esse Superiorum moribus, qui tanquam bene

&

& religiosè viuendi prima quædam prin-
cipia ac pronunciata habentur.

Maiora deinde scandala è Superiorum
erroribus metuenda; quorum quo illu-
strior locus ac dignitas, eo periculosiores
defectus sunt, & vniuerso corpori nocen-
tiores. vnde etiam illud metuumdum, *Po-
tentes potenter tormenta patientur*. Hinc
Gregorius: *Nullum, puto, ab aliis maius prau-* Homil.
diciũ tolerat Deus, quàm à Superioribus, quan- 17. in
do eos, quos ad aliorum correctionem posuit, Euang.
dare de se exempla prauitatis cernit: quando illi
peccant, qui compefcere peccata debuerunt.

Et ad gloriam plurimùm facit, exem-
plo ad virtutem præluxisse. Sanè à mori-
bus ferè Superiorum vniuersa domestica
disciplina, reliquorumq; mores pendent.
verba rebus inania plus etiam non rarò
offensionis, quàm documentis secum fe-
runt; res ipsæ viduatæ licet verbis, & inor-
natæ, nihil detrahunt natiuæ venustati:
imò non semel plus roboris ac pulchritu-
dinis, res nudæ, omnique adscititio orna-
tu spoliatæ, quàm nobili aliqua dictionis
purpura vestitæ ostentarunt. facere, viri,
& religiosi est: & plurimùm rebus poten-
tes, verborum inopes; verbis diuites, re-
rum inopes sunt, & è millibus vix vnum
alterumq; cui omnia concessa, reperies.

Inlocuplete namque verborum copia, rei parum esse solet, cum inopia verbis iuuari velit: in opulenta rerum copia, verborum minus est. neque enim alienis splendere aut fulciri vult domesticis diues. imò murmurationum non leuem causam præbent fortia verba emedullata rebus, cum non respondent monitis facta; & illudere etiam incipimus & obloqui passim. exaspere nempe animos solent mortua verba, rebus, id est vita sua, destituta, & prouocare in æstimationis suæ derogationem.

Sanè vt nihil ad inuitandum potentius Superioris exemplo est, ita nihil ad omnè illi auctoritatem venerationemque tollendam validius, quàm cum verba factis aduersantur. Et frustra talis malis medellam sperabit, aut suorum morbis medicinam adferet. respuet hanc manum æger animus, nec altè imbibet, quod à superficie, & à solis Superioris sui labris natum videt. Quare si sperare valetudinem suorum debet, si aut collabentem erigere disciplinam, aut ne collabasciat tueri, si intepescentem accendere pietatis ardorem, aut illius nutrire flammam, si immania alterius sexus præcipitia vitare, si mutuam animorum coniunctionem maiorumque imperia stare, reliquaque quæ ad Religio-
nis

nis tuitionem, damnaque vitanda necessaria sunt; manum Superior admoueat, exercituumque imitetur ductores magnos, qui non tam lingua, quam manu prompti & exemplo, ad ardua quæque audenda suos inhortati, fortiter facere, quam benè dicere maluerunt. Faciendo nimirum, non dicendo res magnæ geruntur: nec quisquam facilè paulo generosior miles præeuntem destituet ducem. pulcrum namque per illius vestigia triumphum mereri; per illius sudores hostem ferire; per illius sanguinem, hostilem bibere: idemque à Christo discimus, qui non antè docuit, quam opere expleuit: *cæpit* nimirum, Scriptura teste, *facere & docere*, ut exempla præcesserint, monita secuta sint: quæ tunc demum potentissima sunt, cum opere tanquam clypeo & vallo armantur. nec quidquam iam inferiori durum ac difficile: præeat modò Superior, nec tam verbo, quam re ipsa ducem se præstet, ut non tam monitor, quam ductor sit: primus enim si ille ad ardua manum porrexerit, sequentur reliqui vel sola verecundia impellente.

Hæc demum vna & vera omnis bonæ gubernationis via est; neque res vlla validior certiorque est quæ bonis iuxta improbisque plus animorum addat, & ad virtutem

tutem incitamenti: qua etiam vna deficiente, nihil solidi sperari potest, nihil quod ætatem ferat, quod laudem mereatur, quod probatis maiorum moribus respondeat; dum singuli suo spiritu feruntur, & totiam Religiones, quot capita enascuntur. In diuersa namque studia & partes scindi necessum est eos subditos, qui aut ductore carent, aut solis monitis præcipientem Superiorem viderint, verbis nimirum multa pollicentem, inhortantem, sed verbis solis, rebus animaque, vt ita dicam,

Cassiod. lib. 11. Var. cap. 8. Ephrem de vita spir. cap. 37. sua viduatis. *Neque enim potest auctoritatem habere sermo, qui non inuatur exemplo; dum iniquum sit bona præcipere, & talia non egisse. Nihilq; æquè animum ducit ad salutem, inuioresq; ad laborandum incendit, atque si doctorem re ipsa & exemplo ad virtutem cohortatorem inuenerint.*

Remedia.

Frequens meditatio reddendæ rationis Deo, maximè cum vitia Superiorum eant in exemplum suis posterisque.

Feruida incentiua amoris vocationis suæ. Sic fiet vt instituti sui amantes, totos se in virtutum studium profundant, maximeque illarum, quæ Religionis suæ propria sunt.

Fre-

Frequens cogitatio muneris sibi impo-
 siti, quare ad illud à Domino delectus fu-
 erit: quid ipsi ratione illius incumbat:
 quam forti exemplo cogatur imperio Dei
 praeire militiae huius dux constitutus: qua
 in Superiores suos obseruantia, quo hu-
 militatis, paupertatis, castimoniae studio,
 quo quantoque ad labores animo, qua ad
 imperata promptitudine, quam benigno
 blandoque in delatores suos animo, in
 eosque quos alieniores à se deprehende-
 rit, maxime si paria à suis exigat, & spera-
 re audeat.

Seria cogitatio gravissimorum incom-
 modorum & damnorumque quae defectu
 boni exempli Superioris, nasci solent, non
 parum iuuabit: maxime si bis per diem
 Superior, examinum conscientiae tempo-
 re, secum tacitus consideret, num in aliis
 quo deliquerit, quod aliis ad deteriora in-
 citamento esse possit: num quid omiserit,
 quo dux suis auctorque ad virtutem esse
 debebat & poterat.

Proderit non parum, si domesticò suo con-
 fessario liberam monendi facultatem con-
 cesserit, quando cumque minus religioso
 exemplo praevientem viderit, aut audierit,
 gratamque sibi illam monitionem fu-
 isse hilari latoque vultu ostenderit.

Iuua-

Iuuabit etiam plurimum, si vltro neam sibi certamque in omni deteriore exemplo poenam irrogauerit, vt hac quasi monitrice ad faniora melioraque flectatur.

CAPVT XVII.

Executionis defectus.

FRustra namque ordinationes, regulae, constitutiones, instructionesque conduntur, nisi frequens Superiorum accedat inculcatio, ac strenua ordinarum rerum executio. Neque quisquam prauas consuetudines, & quae altè radices egerunt, leui & intermittente manu excaudicabit. assidua cura, non cessantibus laboribus eruuntur nocitura; & facile itur ad ingenium, nisi vigilans accedat sollicitudo, quae non patiatur vetera succrescere: cum ferè proni rapiamur ad ea quibus olim assueuimus. & procliuior semper lapsus ad deteriora, ad recta difficilior exscensus est.

Accedit inferiorum in his omnibus neglectus, cum videant Superiores in benè prudenterque conditarum rerum executionibus tepescere: nasciturque adeò in illis fastidium quoddam optimarum licet

&